

Lietuvos kariuomenės Ordinariato Sinodinės patirties peržvalga

Lietuvos kariuomenės Ordinariatui priklauso Lietuvos kariuomenėje tarnaujantys katalikai kariai ir civiliai; katalikai jų šeimų nariai ir kiti kartu su jais gyvenantys katalikai; katalikai, besimokantys karo mokyklose, dirbantys karo ligoninėse ir kitose kariuomenės institucijose. Ordinariatas Sinodinį procesą organizavo pagal nacionalinės darbo grupės paruoštą medžiagą. Šios grupės paruošta vaizdinė medžiaga buvo įtaigi, profesionaliai paruošta. Specialiai Sinodiniam susitikimams, konsultacijoms buvo praversti mokymai ir paruošti 22 moderatoriai ir karo kapelionai (aktyvūs buvo vos 10 moderatorių, dar 5 – moderavo po vieną dvi grupes). Dauguma jų Sinodiniuose susitikimuose taikė nacionalinės darbo grupės pasiūlytą struktūrą: bendra malda, šv. Rašto skaitymas, tylą, pasiūlytų klausimų aptarimas, pasidalinimas.

Būtina pažymėti, kad kai kurių Ordinariato kapelionų galimybės suburti tikinčiuosius ir organizuoti šį procesą yra ribotos. Taip pat svarbu pažymėti, kad ne visi kapelionai entuziastingai priėmė šią Popiežiaus iniciatyvą. Dėl šios priežasties, labai skiriasi skirtinguose kapelionatuose organizuotų Sinodinių sutikimų, konsultacinių pasitarimų intensyvumas, apimtis ir aptartų temų gylis. Savaimė suprantama, kad, priešingai nei kitose vyskupijose, Ordinariate sinodinio kelio įgyvendinimui labai didelę įtaką turėjo tiek užsitęsusi pandemija, tiek karas Ukrainoje. Dėl šių priežasčių kai kuriuose daliniuose buvo draudžiama lankyti karius, burti juos į grupes. Prasidėjus Rusijos agresijai prieš Ukrainą, visuose daliniuose buvo pakeltas budrumo lygis, kariams buvo pavedamos atlikti neatidėliotinos užduotys, greito reagavimo pajėgos buvo siunčiamos į naujas, įslaptintas dislokacijos vietas ir buvo nepasiekiami. Dalyvauti visuose susitikimuose trukdė ir Kariuomenės mokyklų studijų pobūdis, nusistovėjusi tvarka – pratybos vyksta poligonuose ne tik Lietuvoje bet ir užsienyje. Derinantis prie kilusių iššūkių bei galimybių, Sinodinio kelio susitikimai buvo organizuojami skirtingose vietose ir skirtingu formatu: tiek virtualiai ZOOM pagalba, tiek batalionų ar parapijų koplyčiose ar bažnyčiose, tiek privačiuose kapeliono apartamentuose. Kito Sinodinio kelio susitikimuose skirtingomis temomis karių skaičius. Nuo Sinodinio kelio susitikimų, į kuriuos neateidavo nė vieno, iki susitikimų, kuriuose dalyvaudavo net 60 karių.

Aukščiausiems Kariuomenės vadams buvo pranešta apie Sinodinio kelio pradžią ir prašyta sudaryti sąlygas visiems norintiems dalyvauti. Patiems kariams paskelbtas Sinodinis kelias didelio susidomėjimo nesulaukė. Susitikimuose dalyvaudavo išskirtinai tie, kurie buvo asmeniškai kapelionų paraginti ar priklausė maldos, šv. Rašto grupelėms.

Vertinant dalyvių išvalgas, pasisakymus, būtų svarbu paminėti, kad kai kurios jų yra labai specifinės liečiančios kapelioną, vidinę Kariuomenės tvarką. Kita vertus, buvo paliesti ir bendri Bažnyčios klausimai, problemos. Kai kuriems pasisakiusiems ar net bendrai Sinodinio kelio susitikimams galima išskirti akivaizdų kritiškumą Bažnyčios atžvilgiu. Lygiai taip pat, nuo Sinodinio noro „puoselėti svajones, žadinti pranašystes ir regėjimus, leisti skleistis vilčiai, įkvėpti pasitikėjimą, aptvarstyti žaizdas, megzti santykius, prikelti vilties aušrą, mokytis vienas iš kito ir kurti pozityvią vaizduotę, kuri nušviečia protus, sušildo širdis ir suteikia mūsų rankoms stiprybės“ buvo toli ir tos išvalgos, pasisakymai ar susitikimai, kuriuose

tikintieji pasiūlytas temas svarstė labai formaliai, matematiškai, lyg būtų egzaminuojami.

1. Tema “Kelionės bendrakeleiviai”

Apibendrinant pirmosios sinodinio kelio temos „*Kelionės bendrakeleiviai*“ surinktą medžiagą, ir vertinant ją pamatinio klausimo „kaip keliaujama drauge“ ir „kokius žingsnius Dvasia kviečia žengti“, surinktas išvalgas būtų galima skirstyti į tris grupes: išvalgos, kuriose Bažnyčia suprantama kaip tikinčiųjų bendruomenė; Bažnyčia kaip institucija; išvalgos, skirtos konkrečiai kapelionams, Kariuomenės Ordinariatui.

Pirmajai išvalgų grupei būtų galima priskirti dalyvavusiųjų pastebėjimus, jog Jėzaus žodis privalo kiekvieną tikintįjį „perlaužti“, kvietimą **aiškiai skirti bendrakeleivį nuo pakeleivio**. Pirmasis, pasak kalbėjusiųjų, artimas išlieka ir po Mišių. Sinodinio kelio dalyviams atrodė svarbu, jog pakrikštytasis neliktų I-osios Komunijos lygyje. Nūdienos žmogus, pasak jų, nebeturi noro ar įgūdžio eiti į bažnyčią ir su Bažnyčia, jis pasitenkina šiuo pasauliu. Tai nėra lengva misija, nes žmogus turi to norėti, ne būti verčiamas. Sinodinių susitikimų metu kalbėjusieji pabrėžė, jog „pareigų vykdytojas“ nėra bendrakeleivis. Šios temos vaizdinėje medžiagoje bei šv. Rašto ištraukoje apie gerąjį samarietį buvo labai ryškus kančios, tarnystės akcentas. Vystydami, medituodami šią temą pasisakiusieji išskyrė šiuos momentus: reikia vengti egocentrizmo kančioje: kai aš nešu kryžių, gali būti, jog kažkas jį neša šalia didesni. Pasak sinodinio kelio dalyvių, negalima nepastebėti šiandienos žmogui būdingos tendencijos: jis pakelėje jaučiasi pakankamai patogiai, nenori pakilti. Šiandien kai kurie žmonės yra apsisprendę ir jiems nereikia pakilti; nereikia Bažnyčios išganymo. Taigi, sužeistieji, pakelėje gulintys turi patys leisti būti „nešami“, „gydomi“, „slaugomi“. Sinodinio kelio dalyviai atkreipė dėmesį, kad praeinantieji pro šalį, neskubantys padėti ne visada gali būti traktuojami kaip blogi. Kartais tai žmonės, kurie jaučiasi silpni ir patys yra reikalingi pagalbos. Dėmesio vertas būtų ir šis teiginys: „kai iš gyvenimo centro „išstumi“ Kristų, pats gyvenimas, jo įvykiai „sustato“ asmenis į vietas. Deja, dažnai tai suprantu per kančią ir skausmą“.

Antroji išvalgų grupė, kurioje apie Bažnyčią kalbama kaip apie instituciją, išsiskiria savo kritiškumu ir savyje talpina aibę kvietimų žengti žingsnį pasikeitimų, reformų link. Sinodinio proceso dalyvių nuomone, Bažnyčiai reikia auditorijos analizės. Nusistatyti kryptinius tikslus. Šalia to, jai privalu stiprinti savo informacinį pajėgumą. Bažnyčia, pasak kalbėjusiųjų, yra nutolus nuo Biblijos ir pasinėrusi į negyvus sakramentus t.y. kai sakramentai tampa tik išoriški veiksmai, be tikėjimo ir širdies. Bažnyčioje šiuo metu yra labai daug mistikos, o reikėtų daugiau atvirumo. Didelė grėsmė bažnyčiai šiandien – tai tapti tapti pasaulietiniu seimu, kur daug politikavimo ir jėgos ieškojimo.... Pasak kalbėjusiųjų, kai kunigas tampa „dar vienos politinės jėgos pirmininkas“ – tai gali būti tam tikros degradacijos, nuosmukio signalu. Savo išvalgose kai kurie pasisakiusieji pabrėžė, kad Bažnyčiai šiandien akivaizdžiai trūksta šiuolaikiškumo: ji sunkiai prakalbina jaunimą, jos doktrinoje bei praktikoje tebejaučiamas ir matomas lyčių nelygybė. Konsultacinių pasitarimų dalyvių nuomone, Bažnyčiai reikėtų kuo mažiau lysti į šeimų „patalo“ reiklaus ir savęs nesieti su abejotinos reputacijos politiniais judėjimais. Šalia to, svarbu nesustoti aiškint Mišių prasmę ir svarbą, kviešti į bendras stovyklas,

rekolekcijas, piligrimines keliones, religinio švietimo paskaitas, susitaikinimo pamaldas.

Trečiajai grupei, kurioje išvalgos taikomos Kariuomenės Ordinariatui ir jame tarnaujantiems kapelionams, būtų galima išskirti tokius pasisakymus bei pasiūlymus: Karo kapelionams privalu būti „žmonių, o ne vadų“. Kai kapelionai yra užsidėję karininkų laipsnius, juos sunku įsivaizduoti kaip bendrakeleivius. **Kapelionas turi būti aiškiai identifikuojamas kaip dvasininkas. Jis neturėtų gėdytis savo kunigiško rūbo, Bažnyčios mokymo.**

2. Tema „Klausytis ir kalbėti“

Apibendrinant antrosios sinodinio kelio temos „*Klausytis ir kalbėti*“ surinktą medžiagą, ir vertinant ją klausimų „Kur mes, kaip Bažnyčia, esam tapę kurčnebyliais?“ ir „Kas Bažnyčioje įgalina ar trukdo kalbėti drąsiai, atvirai ir atsakingai?“, surinktas išvalgas būtų galima skirstyti į tris grupes: išvalgos, kuriose Bažnyčia suprantama kaip tikinčiųjų bendruomenė; Bažnyčia kaip institucija; išvalgos, skirtos konkrečiai kapelionams, Kariuomenės Ordinariatui.

Pirmajai išvalgų grupei būtų galima priskirti dalyvavusiųjų bendrai nuomonei, kad idealiausia tikinčiojo malda – tai noras klausytis Jėzaus, ką Jis nori man pasakyti. Konsultacijų metu buvo siūloma nevengti socialinių tinklų ir ten talpinti savo išvalgas, homilijas, meditacijas. Bažnyčia pralaimi, kai iniciatyvą atiduoda priešininkams, laikosi primetamų „žaidimo taisyklių“. **Bažnyčia turi pabrėžti, kad jos žodis yra TIESA, o ne NUOMONĖ!** Esame informaciniame kare, kuriame turime būti ne kokių nors, regis, laiminčių pusėje, bet ten, kur yra Tiesa. Bažnyčia turi ne „vilioti gražiomis kalbomis“, bet pritraukti žmogų savo Tiesos sakymu.

Visgi, Dievo žodžio skelbimui turi sau būdingą leksiką, kurios reikia paisyti. Kalbėjusieji pabrėžė, kad neretai nereikia kalbėti, o tiesiog išklausyti. Siūlomą išklausymo, išiklausymo būdą, pasak kalbėjusiųjų, galima skirstyti į šiuos etapus: pirmas yra paklausti, antras – klausyti, trečias – išiklausyti. Kalbant, liudijant, Bažnyčia neturėtų pavargti pristatyti svarbią Tiesą apie Dievo meilę ir žmogaus trapumą.

Antroji išvalgų grupė, kurioje apie Bažnyčią kalbama kaip apie instituciją, pastebėta, kad šiuolaikiniam įsijautrinusiam žmogui Dievo žodžio skelbėjai turi kalbėti „Aš“ kalba, kuri neišprovokuoja neigiamų nusistatymų, reakcijos (juk kalbama ne apie jį, o nuodėmingą Bažnyčią). Kanonai, ribojimai, draudimai... juos žinantys žmonės jaučiasi provokuojami puolimui arba priešingai – bijo diskutuoti viena ar kita tema. Dažniausia Evangelijos skelbėjo klaida-pretenduoti į tiesos monopolį ar jau iš anksto paruošti skambūs, paruošti atsakymai.

Tuo tarpu kunigams išklausymų, išankstinės nuostatos kito asmens, kitų įsitikinimų atžvilgiu ir savo nuomonės, įsitikinimų sureikšminimas Bažnyčioje kelia susiskaldymą, fragmentaciją. Pastebima ir kritikos baimė, atsakas į kritiką dažniausiai būna dangstymasis savo statuso išskirtinumu. Visgi, kai kurie sinodinio kelio dalyviai atkreipė dėmesį, kad atvirumas ir tolerancija turi savo ribas – tai bendražmogiškos vertybės. Kai kurių kalbėjusiųjų nuomone, Bažnyčiai stinga greitos ir aiškios reakcijos į visuomenei aktualius klausimus. Iššūkių akivaizdoje ji arba nekomunikuoja jokios pozicijos, arba jos pozicija nevienareikšmiška.

Trečiajai grupei, kurioje išvalgos taikomos Kariuomenės Ordinariatui ir jame tarnaujantiems kapelionams, būtų galima išskirti tokius pasisakymus, pasiūlymus: homilijos ne visada būna reikiamo „lygio“, žmonės dažniausiai po kelių minučių nebeatmena, kas ten buvo sakoma, kartais mintyse skaičiuoja laiką „kada visa tai baigsis“. Prieš pandemiją Šv. Ignoto bažnyčioje buvo pradėta gera praktika prieš Šventąsias Mišias paaiškinti vienos ar kitos apeigų dalies prasmę, tai reiktų atnaujinti ir plėsti. Bažnyčios balsas bus labiau girdimas ir jo kokybė pagerės, jei kapelionai dažniau „išeis iš savo kabinetų“. Karas Ukrainoje kapelionams yra ne tik šansas, bet tiesiog pareiga būti arčiau karių, būti arčiau tikinčiųjų, kuriems karininkas – kunigas tampa išskirtiniu simboliu.

3. Tema „Džiaugsmas švesti“

Apibendrinant trečiosios sinodinio kelio temos „*Džiaugsmas švesti*“ surinktą medžiagą, ir vertinant ją klausimų „Kaip švenčiame savo tikėjimą?“, surinktas išvalgas būtų galima skirstyti į tris grupes: išvalgos, kuriose Bažnyčia suprantama kaip tikinčiųjų bendruomenė; Bažnyčia kaip institucija; išvalgos, skirtos konkrečiai kapelionams, Kariuomenės Ordinariatui.

Pirmajai išvalgų grupei būtų galima priskirti dalyvavusiųjų nuomonę apie Liturgiją. Kalbėdami apie Liturgiją, pasisakiusieji atkreipė dėmesį, jog tiek bendruomenė, tiek dvasininkai turi patikėti ir gyventi Gerąją Naująją ir velykiniu džiaugsmu. Šventė neturi apsiriboti vien Šventomis Mišiomis. Kai kuriems sinodinio kelio dalyviams **nūdienos Bažnyčia sunku pavadinti besidžiaugiančia**. Ji veikia liūdinti ir kovojanti. Bažnyčioje padaugėja žmonių tada, kai ateina negandos, žmonės savotiškai ieško tos šventės, ir jiems reikia padėti.

Kad Liturgija nevirstų magija – ji turi būti paruošta ir aiškinama bendruomenei. Tikintiesiems kartais susidaro išpūdis, jog Bažnyčia Liturgijoje blaškosi tarp šventės kaip iškilmingų pietų „su balta staltiese“ ir „greito maisto hamburgerių“ pavalgymo.

Bažnyčia turi ne „eiti gyvenimui iš paskos“, bet vesti per gyvenimą, lyderiauti savo idėjomis. Didesnį dėmesį Bažnyčia turėtų skirti vaikams, jaunimui. Kai kurių tėvų nuomone, jei bažnyčiose nedirbama su vaikais ir jaunimu – kurie gieda ar patarnauja tai geriau jų tenai nebūtų. Tikintieji gi tampa ne šventės dalyviais, o „apeigų pasirodymo“ stebėtojais.

Antroji išvalgų grupė, kurioje apie Bažnyčią kalbama kaip apie instituciją, pastebėta, kad Katekezė apie sakramentų reikšmę šiame kontekste – turi ypatingai didelę reikšmę. Liturgija negali būti švenčiama atmestina, pernelyg buitiškai ar prasčiokiškai.

Taip pat sinodini kelio dalyviai išreiškė paprastą norą: kunigai turi ruošti pamokslams bei prisitaikyti prie auditorijos. Homilijų metu Dvasininkams nederėtų kalbėti tikintiesiems „kaip kvailiams, žemesnio intelekto“. Kunigų formacija turėtų nesibaigti ir baigus seminariją.

Trečiajai grupei, kurioje išvalgos taikomos Kariuomenės Ordinariatui ir jame tarnaujantiems kapelionams, Sinodinio kelio dalyviai atviravo, kad klausydamiesi homilijos jie jaučiasi kaip tėvų susirinkime, o po grasinimų žodžio liturgijos metu jiems sunku su džiaugsmu švesti Aukos liturgiją. Sinodiniame kelyje dalyvavę kariai pastebėjo, jog rikiuotėse privalomas Dievo žodis, malda neretai turi atvirkštinį efektą – tampa tik ritualu ar net pajuokos objektu. Kapelionams svarbu priminti, jog

kunigu reikia būti visas 24 valandas ir laisvalaikiu nevirsti „paprastu vaikinu su džinsais“. Kunigams privalu didžiuotis savo statusu, o ne slėpti jį.

4. Tema „Bendra atsakomybė misijoje“

Apibendrinant ketvirtosios sinodinio kelio temos „*Bendra atsakomybė misijoje*“ surinktą medžiagą, ir vertinant ją iškeltų klausimų kontekste, surinktas išvalgas būtų galima skirstyti į tris grupes: išvalgos, kuriose Bažnyčia suprantama kaip tikinčiųjų bendruomenė; Bažnyčia kaip institucija; išvalgos, skirtos konkrečiai kapelionams, Kariuomenės Ordinariatui.

Pirmajai išvalgų grupei būtų galima priskirti dalyvavusiųjų bendrai nuomonei, kad taip – Bažnyčia yra tikėjimo bendrija ir turime būti bendrija, bet neretai nežinome kaip būti. Žmonės skirtingai suvokia, kas yra Bažnyčia: vieniems tai savotiška socialinės rūpybos organizacija, kitiems – ritualinių paslaugų biuras, dar kitiems, tiesiog nevyriausybinė organizacija – Jėzaus vardo diskusijų klubas ar politinių partijų filialas. **Šiandienos katalikas nesibodi būti labiau vartotoju, nei bendruomenės nariu.** Sinodinio proceso dalyviai išskyrė akivaizdžią šių laikų problemą: šių dienų žmogaus nenori save su kuo nors susieti. Bendrai atsakomybei bažnytinėje misijoje trukdo žmogiškas ribotumas, abejingumas, ir „Kodėl aš?“. Susirinkusiųjų nuomone, Bažnyčios atgimimui yra reikalinga kokybė, o ne kiekybė. „Ėjimas į gylį, o ne į plotį“, Bažnyčiai trūksta lyderių, tačiau nežinia, kokie tie lyderiai turi būti. Šventieji garbinami, bet jie, regis, nepanašūs į tikruosius lyderius.

Antroji išvalgų grupė, kurioje apie Bažnyčią kalbama kaip apie instituciją, kalbėjusieji nevengė savikritikos, taip pat išsakė eilę pasiūlymų kunigams, bažnytinėms institucijoms. Vyskupams, kunigams, kapelionams sinodinio kelio dalyviai priminė, jų vaidmens svarbą Bažnyčios misijoje ir tai, jog žmonės iš dvasininkų tikisi išiklausymo, supratimo, nukreipimo, nesmerkimo, asmeninio dvasinio palydėjimo. Jų vadovaujamose bažnyčiose neturi būti „elitinių grupelių, kurios viską žino kaip turi būti“.

Didesniuose miestuose, pasak kalbėjusiųjų, pastebima neigiama tendencija: „bėgioti“ paskui patinkantį kunigą, bažnyčios grožį ar pan. Dėl šios priežasties, parapijos aktyvumas dažniausiai tolygus parapijos klebono ir kunigų aktyvumui. Nūdienos pasauliečiai sunkiai įsisąmonina ir supranta kokia svarbi yra jo misija kalbėti, liudyti savo vertybes visur, kur tik klausomasi, diskutuojama: tarnyboje, darbe, draugų tarpe, šeimoje ir t.t.

Trečiajai grupei, kurioje išvalgos taikomos Kariuomenės Ordinariatui, teigiama, kad karo kapelionai turi kariams padėti skelbti Kristų, o ne vesti istorines pamokėles. Svarbi bažnytinių institucijų darbo kokybė: kunigų seminarijos turi ugdyti mokančius dirbti komandoje. Tuo tarpu Sakramentų parengimo kursus turi vesti ne keistuoliai, o tikintys išmintingi ir šiuolaikiški vedėjai.

5. Tema „Dialogas Bažnyčioje ir visuomenėje, ekumenizmas“

Apibendrinant penktosios sinodinio kelio temos „*Dialogas Bažnyčioje ir visuomenėje, ekumenizmas*“ surinktą medžiagą, ir vertinant ją iškeltų klausimų kontekste, surinktas išvalgas būtų galima skirstyti į tris grupes: išvalgos, kuriose Bažnyčia suprantama kaip tikinčiųjų bendruomenė; Bažnyčia kaip institucija; išvalgos, skirtos konkrečiai kapelionams, Kariuomenės Ordinariatui.

Pirmajai išvalgų grupei būtų galima priskirti dalyvavusiųjų bendrai nuomonei, kad taip – Bažnyčia yra tikėjimo bendrija ir turime būti bendrija, gi krikščionių vienybė yra siektina bendrijos forma. **Šiandien krikščionybei kyla nemaža pavoju, ir jie dažniausiai yra pavojai ne atskiroms konfesijoms, o visai krikščionybei.**

Kalbėdami bendrai apie dialogą, pasisakiusieji pabrėžė, jog žmonės lengviau susikalbėtų, jeigu jų patirtis būtų panaši. Jie taip pat pripažino, kad bet koks dialogas turi būti reikiamu metu (atsiradus tinkamoms aplinkybėms). Dialogo dalyviams svarbu ieškoti kompromiso, kuris yra įmanomas tik tada, kai abi pusės pasiruošę pralaimėti, nusileisti, prarasti dalį savęs. Krikščioniui tiek vienybę, tiek Bažnyčią pirmiausia reikia surasti savyje. Pastebėta, kad pasauliečiai neretai per mažai žino ir supranta Bažnyčios susiskaldymo priežastis, pernelyg drąsiai kitoms konfesijoms „klijuoja“ klaidatikystės, erezijų ir sektantizmo etiketes, nestinga noro ekumeninį dialogą vesti iš stipriojo pozicijų („mes – didžiausi!“).

Karas Ukrainoje parodė, kad politikos priešpriešos nesunkiai nustelbia krikščionišką bendrystę, „Rytų“ Bažnyčios yra glaudžiai susiję su politika, tad ekumeninį dialogas tampa sunkiai įmanomas.

Antroji išvalgų grupė, kurioje apie Bažnyčią kalbama kaip apie instituciją, kalbėjusieji vėl pabrėžia kunigų lyderystės svarbą. Susitikimuose dalyviai daug dėmesio skyrė bažnytinei hierarchijai bei jos gebėjimui komunikuoti su ikinčiaisiais. Pasisakiusiems trūko aiškiai išreikštos bažnytinės hierarchijos pozicijos pandemijos, karo Ukrainoje metu ar Lietuvoje rengiamo partnerystės įstatymo. Nors pavieniai bažnyčių nariai ir ėmėsi iniciatyvų, bet to labai pritrūko iš ganytojų. Skirti konkrečią valandą maldai už Ukrainą – ši iniciatyva turėjo būti platinama ne tik Lietuvos, bet visuotinėje Bažnyčioje. Pasak sinodinio kelio dalyvių, Bažnyčia visada vėluoja su iniciatyvomis aktualiais klausimais. Bažnyčia turi nedelsti ir sudėtingose situacijose išsakyti savo poziciją. Pastaroji turi būti išreikšta konkrečiai ir aiškiai, nepaliekant vietos interpretacijoms.

Trečiąjai grupei, kurioje išvalgos taikomos Kariuomenės Ordinariatui, apgailestauta, kad karo Ukrainoje akivaizdoje Ordinariatas, užuot ėmėsis lyderystės Ukrainos palaikymo akcijose ir maldose, elgėsi pasyviai ir labai vangiai dalyvavo kitų iniciuotuose renginiuose.

6. Tema „Autoritetas ir dalyvavimas, sprendimų priėmimas“

Apibendrinant šeštosios Sinodinio kelio temos “ Autoritetas ir dalyvavimas, sprendimų priėmimas” surinktą medžiagą, ir vertinant ją iškeltų klausimų kontekste, surinktas išvalgas būtų galima skirstyti į tris grupes: išvalgos, kuriose Bažnyčia suprantama kaip tikinčiųjų bendruomenė; Bažnyčia kaip institucija; išvalgos, skirtos konkrečiai kapelionams, Kariuomenės Ordinariatui.

Pirmajai išvalgų grupei būtų galima priskirti dalyvavusiųjų bendrai nuomonei, kad taip – Bažnyčia yra tikėjimo bendrija ir turime būti bendrija, bet neretai nežinome kaip būti. Tema dalyvius kvietė pažvelgti į Bažnyčios autoritetą, tikinčiųjų atsakomybę, komandinį darbą. **Šiandieninė liberali žiniasklaida Bažnyčios autoritetą tikėjimo tiesas stengiasi sumenkinti iki atskirų hierarchų**

ar Šventojo Tėvo privačios nuomonės. Krikščionybė gi parodoma kaip socialinė atgyvena ir pralaimėjimui pasmerkta ideologija. Susirinkusiųjų nuomone, Bažnyčios lyderyste yra reikalinga kokybė, o ne kiekybė. Kokybė nėra vien tik gerai organizuotos viešųjų ryšių akcijos. „Ėjimas į gylį, o ne į plotį“, Bažnyčiai trūksta lyderių, tačiau nežinia, kokie tie lyderiai turi būti. Šventieji garbinami, bet jie, regis, nepanašūs į tikruosius lyderius. Niekas iki galo taip ir negali suformuluoti vaizdinio, koks gi yra (ir koks turi būti) XXI amžiaus gero krikščionio pavyzdys.

Antroji išvalgų grupė, kurioje apie Bažnyčią kalbama kaip apie instituciją, kai kurie iš pasisakiusiųjų kartojo jau girdėtus teiginius: pasauliečiai iš ganytojų tikisi greitesnės reakcijos, aiškesnių gairių sudėtingose situacijose; svarbi Bažnyčios hierarchų, kunigų komunikacija. Jos ypač pasigendama internete. Kalbėdami apie Bažnyčios valdymą, administravimą, Sinodo dalyviai pastebėjo, jog mūsų vietinė Bažnyčia valdoma kaip Kariuomenė, kur svarbu hierarchija, paklusnumas. Visgi Bažnyčioje turėtume kurti apverstą– tarnaujančių vadovų piramidę. Autoritetingi vyskupai, klebonai neturėtų naudoti mobbingo; besiskundžiantieji piktnaudžiavimu valdžia nuturėtų būti persekiojami. Skundai, nepasitenkinimai hierarchais turėtų būti vertinami iš nepriklausomų ir nesuinteresuotų žmonių sudarytų komisijų. Kalbėjusieji taip pat išreiškė norą, jog hierarchai savo sprendimus, dekretus argumentuotų, paaiškintų: kodėl būtent tokie sprendimai buvo priimti, kokiais kriterijais buvo vadovaujamas? Kriterijų skaidrumo pasigendama skiriant dvasininkus dirbti bendruomenėse, parapijose. Kai kurių sinodinio kelio dalyvių nuomone nuolatinė ir visiems dvasininkams privaloma rotacija Bažnyčioje būtų sveikintinas dalykas. Reiktų aktyvinti ir pastoracinių tarybų veiklą.

Trečiajai grupei, kurioje išvalgos taikomos Kariuomenės Ordinariatui, teigiama, kapelionai neretai yra panašesni į savimi patenkintus aukštus karinius laipsnius turinčius karininkus, nei į evangelizacijos lyderius karių ir jų šeimų narių tarpe. Kapelionų atranka ir rotacija (dažniau – nerotacija) yra bendruomenei didelė paslaptis, o tai neskatina pasitikėjimo.

7. Tema „Sinodalumo ugdymas“

Apibendrinant septintosios sinodinio kelio temos “Sinodalumo ugdymas” surinktą medžiagą, ir vertinant ją iškeltų klausimų kontekste, surinktas išvalgas būtų galima skirstyti į tris grupes: išvalgos, kuriose Bažnyčia suprantama kaip tikinčiųjų bendruomenė; Bažnyčia kaip institucija; išvalgos, skirtos konkrečiai kapelionams, Kariuomenės Ordinariatui.

Pirmajai išvalgų grupei būtų galima priskirti dalyvavusiųjų bendrai nuomonei, kad sinodinis susitikimas tapo bendrystės ugdymu, unikalia galimybe pažinti naujus bendruomenės narius, bei plėtoti santykius su anksčiau sutiktais. Sinodinį kelią jie drąsiai pervardino į „vartai į Bažnyčią“, „priartėjimas prie bažnytinės bendruomenės“ ar „tapimas Bažnyčios nariu“. Bet koks susitikimas gali prisidėti prie bendruomenės narių ambicijų (pasipūteliškumo) mažėjimo – geriau pažinti vienas kitą, nebe taip kritiškai vertinti kitus. Kalbėjusieji išskyrė, kad vien šv. Rašto studijų, maldos grupelių veiklos nepakanka. Sinodinių susitikimų išskirtinumas yra tas, jog juose galima kalbėti plačiau – kaip ir kuo gyvenu aš, mano bendruomenė, kunigai, koks mano vaidmuo Bažnyčios gyvenime. Šio proceso dalyvių teigimu, sinodiniai susitikimai kai kuriuos išmokė aiškiai išsakyti savo

nuomone, įsiklausyti į kita, priimti visiškai priešingą nuomone. **Jau vien buvimas drauge gali būti stipriau postūmiu aktyviau dalyvauti bendruomenės veikloje, skirti laiko ir atidėti į šalį kitus darbus.** Tai ir stimulus klausimą „kodėl aš, o ne kas nors kitas?“ pakeisti į „kas kitas, jei ne aš?“. Sinodinė kelionė kai kuriems pasisakiusiems tapo rodikliu, leidžiančiu įvertinti savo ir kitų dalyvavimą bendruomenės gyvenime. Sinodiniuose susitikimuose ypač aiškiai atsiskleidė popiežiaus Pranciškaus mintis, jog gyvename tarsi karo lauko ligoninės sąlygomis ir tik per pokalbius galime suprasti kam, kiek ir, apskritai, iš vis ar kam nors rūpi Bažnyčios, kaip bendruomenės gyvenimas.

Ypač graži mums pasirodė ši formuluotė: **„Kartu sudėję savo mintis ir maldas galėsime būti tikri, kad krikščionybė negrįš į katakombas“.**

Antroji įžvalgų grupė, kurioje apie Bažnyčią kalbama kaip apie instituciją, proceso dalyviai pripažino, kad katalikai dažnai bijo patys priimti drąsius sprendimus, o kunigai neretai turi dirbti darbus, kurių jie neturėtų daryti. Bažnyčioje, pasak jų, svarbu atpažinti pataikavimą ir meilikavimą, tiesos nesakymą. Svarbu jog šiukšlės nebūtų šluojamos „po kilimu“– krikščionių bendruomenės turi išmokti kalbėti ir klausyti, išgirsti ir nepatogius klausimus. Neturi likti tabu temų. Išmokti klausyti turi ir vyskupai. Jie turi turėti vaizdą iš viršaus, bet realų, o nepagražintą.

Taip pat reikia pripažinti, kad sinodiniam Bažnyčios valdymui mūsų bendruomenės dar nėra pasiruošusios: būta per daug didelė nuomonių ir idėjų įvairovė, galimas pasipriešinimas iš abiejų pusių. Sinodinio kelio gyvybingumui ir veiksmingumui yra būtinas viešumas t. y. būtina skelbti ne tik apie planuojamus renginius ir veiklas, bet ir pasakoti apie pasiekimus, rezultatus, nepamirštant paminėti labiausiai prisidėjusius bendruomenės narių. Sinodiniuose susitikimuose tapo akivaizdu, kokia svarbi yra naujų lyderių, aktyvių bendruomenės narių paieška. Tokie žmonės galėtų atnaujinti parapijines tarybas ir komitetus. Bažnyčios bendruomenės stiprinimą sunku įsivaizduoti be liturginės ir dorovinės edukacijos. Sinodinio kelio dalyviai sutiko, kad nederėtų apsiriboti tik šiais 7 sinodiniais susitikimais. Svarbu, kad ir ateityje būtų galima kalbėti Bažnyčiai ir bendruomenei aktualiais klausimais.

Trečiajai grupei, kurioje įžalgos taikomos Kariuomenės Ordinariatui, teigiama, kad Ordinariatas yra nedidelė, bet labai specifinė bendruomenė. Kapelionai neturi pasimesti tarp karininko prestižo ir kunigo pareigos, turi tapti tikėjimo ir pasitikėjimo Dievu ir Tėvyne autoritetais, turi būti arti kiekvieno kario ir jo šeimos narių, arti kovojančių, arti ir abejojančių. Dabartiniu neramiu metu kapelionai turėtų ne „slėptis“ savo kabinetuose, bet aktyviai dalyvauti paramos kariaujantiems už tiesą akcijose. Tikimasi, kad galime daugiau, reikia daugiau ryžto bei iniciatyvos.